

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.2.38>

ZAGRANICZNE DOŚWIADCZENIA REGULACJI PRAWNYCH REŻIMÓW CELNYCH I PERSPEKTYWY JEJ WPROWADZENIA DO PRAWA KRAJOWEGO I PRAKTYKI PRAWNEJ

Rostyslav Lemekha

kandydat nauk prawnych,

zdobywacz stopnia naukowego doktora nauk prawnych

Zaporoskiego Uniwersytetu Narodowego (Zaporoże, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

Lemekha@gmail.com

Adnotacja. Publikacja naukowa analizuje specyfikę regulacji prawnej reżimów celnych w obcych krajach i określa możliwość i celowość wdrożenia odpowiedniego najlepszego pozytywnego doświadczenia zagranicznego w prawie krajowym i praktyce prawnej.

Metodologia badań opiera się na organicznym połączeniu filozoficznych, ogólnych naukowych i specjalnie prawnych metod badawczych. Wśród tych ostatnich w większym stopniu stosuje się metody porównawczej nauki prawnej, dogmatyki prawnej i metody modelowania prawnego.

Badane są pozytywne doświadczenia w przeprowadzaniu reform systemów zarządzania usługami celnymi i organizacji działań organów celnych w USA, Singapurze, Szwecji, Kanadzie i Francji. Sformułowano wniosek o potrzebie dalszych badań nad specyfiką regulacji prawnych reżimów celnych w obcych krajach i określenia możliwości pozyczenia lepszego pozytywnego doświadczenia w celu wprowadzenia go do prawa krajowego i praktyki prawnej.

Analiza doświadczeń zagranicznych w zakresie regulacji systemów odprawy celnej i kontroli celnej towarów i pojazdów pokazuje, że jakość usług celnych jest wyższa tam, gdzie szeroko stosowane są najbardziej zaawansowane zautomatyzowane technologie. Przejście na technologię e-deklaracji odbywa się we wszystkich rozwiniętych krajach świata. Automatyzacja procedur odprawy celnej i kontroli celnej pozwala zorganizować interakcję pośrednika celnego przy składaniu deklaracji i uzyskiwaniu decyzji organów celnych i organizacji kontrolujących za pośrednictwem systemu komputerowego; znacznie zmniejszyć ilość pracy pracowników organów celnych z dokumentami papierowymi i skrócić czas odprawy. Wprowadzenie nowych postępowych technologii w dziedzinie administracji celnej, optymalizacja procedur celnych, rozszerzenie praktyki informowania i doradzania uczestnikom zagranicznej działalności gospodarczej, a także rozwój infrastruktury celnej i jej wyposażenia technicznego wpływają na tworzenie korzystnych warunków zagranicznej działalności gospodarczej, poprawę jakości świadczenia usług celnych dla osób prawnych i fizycznych, zmniejszenie przeszkód administracyjnych, wzrost dobrobytu ludności i tempa rozwoju gospodarczego oraz aktywność w sferze biznesu.

Słowa kluczowe: doświadczenie zagraniczne, administracja celna, polityka celna, reżim celny, procedura celna, usługi celne, organy celne, technologie elektroniczne.

FOREIGN EXPERIENCE OF LEGAL REGULATION OF CUSTOMS REGIMES AND PROSPECTS OF ITS IMPLEMENTATION IN NATIONAL LEGISLATION AND LEGAL PRACTICE

Rostislav Lemekha

Candidate of Law Science,

Candidate of the Degree of Doctor of Laws

Zaporizhzhya National University (Zaporizhzhya, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

Lemekha@gmail.com

Abstract. The scientific publication is devoted to the peculiarities of the legal regulation of customs regimes in foreign countries and identifies the possibility and feasibility of introducing the best foreign experience in national legislation and legal practice.

The research methodology is based on an organic combination of philosophical, general scientific and special legal research methods. Among the latter, methods of comparative jurisprudence, legal dogma, statistics and methods of legal modeling are used.

The author investigated of the positive experience of carrying out reforms of systems of management of customs services and the organization of activity of customs bodies in the USA, Singapore, Sweden, Canada and France. The conclusion is formulated about the necessity of further research of features of legal regulation of customs regimes in foreign countries and definition of possibility of borrowing of the best positive experience for the purpose of its introduction in the national legislation and legal practice. Analysis of foreign experience in regulating customs clearance schemes and customs control shows that the quality of customs services is higher where advanced automated technologies are widely used. The transition to electronic declaration technologies is taking place in all developed countries. Automation of procedures of customs registration and customs control allows to organize interaction of the customs broker during submission of the declaration and receipt of the decision of customs bodies and the controlling organizations through computer system; significantly reduce the workload of customs officers with paper documents and reduce the time of registration. Introduction of new progressive technologies in the field of customs management, optimization of customs procedures, expansion of practice of informing and consulting participants of foreign economic activity, and also development of customs infrastructure and its technical equipment affect the formation of favorable conditions of foreign economic activity, reduction of administrative barriers, increasing the welfare of the population and the pace of economic development and business activity.

Key words: foreign experience, customs management, customs policy, customs regime, customs procedure, customs services, customs authorities, electronic technologies.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ І ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ЮРИДИЧНУ ПРАКТИКУ

Ростислав Лемеха

кандидат юридичних наук,

здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук

Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

Lemekha@gmail.com

Анотація. У науковій публікації здійснюється аналіз особливостей правового регулювання митних режимів у зарубіжних країнах і визначається можливість і доцільність упровадження відповідного найкращого позитивного зарубіжного досвіду в національне законодавство та юридичну практику.

Методологія дослідження ґрунтується на органічному поєднанні філософських, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження. Серед останніх більшою мірою застосовуються методи порівняльного правознавства, юридичної догматики та методи юридичного моделювання.

Досліджується позитивний досвід проведення реформ систем управління митними послугами й організації діяльності митних органів у США, Сінгапурі, Швеції, Канаді та Франції. Сформульовано висновок про необхідність подальшого дослідження особливостей правового регулювання митних режимів у зарубіжних країнах і визначення можливості запозичення найкращого позитивного досвіду з метою впровадження його в національне законодавство та юридичну практику.

Аналіз зарубіжного досвіду регулювання схем митного оформлення й митного контролю товарів і транспортних засобів показує, що якість митних послуг вища там, де широко застосовуються передові автоматизовані технології. Перехід до технологій електронного декларування здійснюється в усіх розвинутих країнах світу. Автоматизація процедур митного оформлення й митного контролю дає змогу організувати взаємодію митного брокера під час подання декларації й отримання рішення митних органів і контролюючих організацій через комп'ютерну систему; істотно зменшити обсяг роботи співробітників митних органів з паперовими документами й скоротити час оформлення. Упровадження нових прогресивних технологій у сфері митного управління, оптимізація митних процедур, розширення практики інформування й консультування учасників зовнішньоекономічної діяльності, а також розвиток митної інфраструктури та її технічної оснащеності впливають на формування сприятливих умов зовнішньоекономічної діяльності, підвищення якості надання митних послуг юридичним і фізичним особам, зменшення адміністративних перешкод, зростання добробуту населення й темпів економічного розвитку та активність у сфері бізнесу.

Ключові слова: зарубіжний досвід, митне управління, митна політика, митний режим, митна процедура, митні послуги, митні органи, електронні технології.

Вступ. У сучасному глобалізованому світі розвиток будь-якої правової системи неможливий без урахування позитивного зарубіжного досвіду правового регулювання суспільних відносин.

Сучасні принципи митної політики, мета й завдання Державної митної служби України формуються під впливом змін у світі та можливостей митних служб відповідати на ці зміни й вимоги сучасного світу. Тому більш ефективне управління кордонами, глибоке вивчення ланцюгів постачання товарів та управління ними, використання нових технологій, поглиблення співробітництва митних органів з іншими органами публічної адміністрації є найкращою відповіддю митних органів на нові виклики.

Ураховуючи обраний Україною шлях до вступу в Європейський Союз, приведення національного митного законодавства у відповідність до стандартів останнього є нагальним завданням для вітчизняних законотворців та органів публічної адміністрації загалом. Удосконалення митного законодавства України, зокрема інституту митних режимів – це насамперед питання дійсного, а не лише задекларованого, спрощення й прозорості в цій сфері (Melnyk, 2016: 52).

Прогалини та суперечності національного митного законодавства, зокрема й у частині правового регулювання митних режимів, підвищують ризики у сфері митних відносин. Тому з метою забезпечення законності й прозорості застосування митних режимів, згідно з цілями та завданнями митної політики України, науковцям і практикам необхідно звернути увагу на розробку теоретико-методологічних засад удосконалення норм митного законодавства України та відповідної юридичної практики.

Державна митна політика – це система принципів і напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів і забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки.

Пріоритетними напрямками в частині реалізації Міністерством фінансів України державної митної політики є:

- сприяння безпеці та міжнародній торгівлі, включаючи спрощення й гармонізацію митних процедур;
- сприяння ефективному справлянню митних платежів;
- розвиток інфраструктури, електронних технологій і сервісів для міжнародної торгівлі;
- захист суспільства, громадського здоров'я і безпеки навколишнього природного середовища та боротьба з незаконним переміщенням наркотичних засобів і зброї;

– підвищення ефективності міжнародного митного співробітництва (Mytna polityka. Ministerstvo finansiv Ukrainy, 2020).

Дослідженню митних відносин присвятили увагу відомі науковці, а саме: В.Б. Авер'янов, К.В. Бережна, В.Т. Білоус, І.О. Галаган, І.П. Голосніченко, С.Т. Гончарук, Є.В. Додін, А.А. Дубініна, Ю.М. Дьомін, А.І. Калініченко, С.В. Ківалов, Б.А. Кормич, С.В. Кувакін, А.В. Мазур, В.М. Маліновська, М.В. Мельник, І.В. Міщенко, В.Я. Настюк, А.В. Омельченко, Н.В. Осадча, О.І. Остапенко, Д.В. Приймаченко, О.В. Прядко, О.В. Солдатенко, С.С. Терещенко, В.В. Ченцов, О.В. Чуприна, В.М. Шевченко, В.К. Шкарупа, М.Г. Шульга, І.М. Шопіна та інші.

Проте динамічний розвиток митного законодавства вимагає від науковців і практиків постійного вивчення питання розвитку й удосконалення митних режимів, зокрема, і з урахуванням сучасного позитивного досвіду зарубіжних країн для вдосконалення національного законодавства в цій сфері суспільних відносин.

Методологія дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських, загальнонаукових (прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів) і спеціально-юридичних методів дослідження (методу юридичної догматики, методу юридичного моделювання, методології порівняльного правознавства тощо), принципів об'єктивності й історизму.

Основна частина. Метою статті є дослідження особливостей правового регулювання митних режимів у зарубіжних країнах і визначення можливості запозичення найкращого позитивного досвіду з метою його впровадження в національне законодавство та юридичну практику.

Інститут митного режиму, на думку І.В. Міщенко, є одним із ключових у митному праві України, оскільки кожен суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, переміщуючи товар через митний кордон, зіштовхується з необхідністю декларувати свій товар, обираючи при цьому найбільш сприятливий йому режим залежно від мети такого переміщення. Правильний вибір митного режиму – запорука ефективного здійснення зовнішньоекономічної операції (Mishchenko, 2012: 75).

Провідний фахівець з митного права Б.А. Кормич визначає митні режими як один із ключових інститутів законодавства в галузі державної митної справи, важливість якого підкреслюється встановленням міжнародних стандартів і навіть безпосереднього міжнародно-правового регулювання деяких із митних режимів (тимчасового ввезення, транзиту), що обумовлює складну структуру правового регулювання митних режимів і надає актуальності й практичного значення науковому аналізу цієї проблематики (Kormuch, 2013: 88).

У пункті 25 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України міститься поняття митного режиму, під яким варто розуміти комплекс взаємопов'язаних правових норм, що, відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України, визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування й обумовлюють їх використання після митного оформлення.

Згідно зі ст. 70 Митного кодексу України, у процесі переміщення товарів через митний кордон України передбачено застосування таких митних режимів: імпорт (випуск для вільного обігу); реімпорт; експорт (остаточне вивезення); реекспорт; транзит; тимчасове ввезення; тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави (Mytni kodeks Ukrainy, 2020).

М.В. Мельник зазначає, що правове регулювання митних режимів, передбачених чинним законодавством України, характеризується наявністю прогалин і суперечностей, а саме: відсутністю державної стратегії, спрямованої на підвищення ефективності при застосуванні митних режимів у національних інтересах України, що виявляється в частині застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності й пільг, які у своїй більшості мають розбалансований та неузгоджений характер й запроваджуються для вирішення тимчасових проблем національної економіки, а в окремих випадках пролобійовані представниками певних галузей промисловості; разом із цим має місце недосконалість правового механізму та бюрократична завантаженість при використанні встановлених законодавством пільг стосовно ввезення на митну територію України товарів певних категорій, зокрема гуманітарної допомоги; митні режими реімпорту, реекспорту, знищення або руйнування й відмови на користь держави є похідними від основних і преференційних митних режимів і за своєю суттю є процедурними операціями, передбаченими останніми (Melnyk, 2016: 125).

У процесі розбудови митної системи України протягом багатьох років випробувано декілька моделей організації митної служби, які мали як свої переваги, так і недоліки. Фактично, суто в змістовному плані при побудові митної системи Україна пройшла шлях від французької до британської моделі (Savarets, 2017: 20).

В.В. Ченцов зазначає, що в більшості зарубіжних країн митна служба традиційно знаходиться у віданні міністерств і відомств. Так, Головна митна служба Німеччини, Дирекція митниць та акцизів Бельгії, Головне митне управління Фінляндії, Департамент митниць і непрямих податків Італії, Митна служба Угорщини, Управління митниць Болгарії, Головне митне управління Португалії, Департамент митної політики Японії підпорядковані Міністерствам фінансів цих країн. Генеральна дирекція митниць і непрямих податків Франції підпорядкована Міністерству економіки, фінансів і бюджету. Митні служби Монголії, Польщі, Чехії та Словаччини підпорядковані Міністерствам зовнішньої торгівлі, Департамент митниць і акцизів Канади – Міністерству податків і зборів (Chentsov, 2009: 334).

У зарубіжній практиці найбільш науково обґрунтованими й утіленими моделями управління митними послугами вважаються сингапурська, шведська й американська. За оцінками зарубіжних експертів, застосування цих моделей призвело до зростання внутрішнього валового продукту вказаних країн на 20%.

У Сінгапурі функціонує електронна система Єдиного вікна TradeNet, уведена в дію 1987 року. Система TradeNet зручна для всіх сторін взаємодії державних митних органів і суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Клієнту системи зручно, оскільки скорочується час і витрати матеріальних ресурсів, що сприяє економії капіталу й зростанню товарообігу. Держава отримує додаткові податкові прибутки за рахунок зростання товарообігу. Ефективній роботі митної системи в Сінгапурі сприяє налагоджена система інформування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з різних питань оформлення товарів на митному кордоні. На сайті будь-який суб'єкт може отримати необхідну інформацію щодо порядку переміщення товарів через митний кордон країни в доступній формі. Інформування й прозорість є одними з основних важелів боротьби з корупцією, яка завжди проводилася в Сінгапурі. Саме завдяки сучасній і доступній системі онлайн-інформування сінгапурська митна служба стає прозорою для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (Boykova, 2017: 63).

У Швеції, як і в Сінгапурі, система митних послуг організована за принципом Єдиного електронного вікна. Усі дані від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності консолідуються через державний митний орган, а потім за запитами направляються в службу ветеринарного й фітосанітарного контролю, державну податкову й банківську системи. У Швеції суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності може відправити митну декларацію шляхом простого SMS-повідомлення (Boykova, 2017: 64).

На окрему увагу заслуговує практика управління митними послугами в США, оскільки саме митна служба США визнана у світі, зокрема й Всесвітньою митною організацією, найбільш розвинутою. Тому доцільно розглянути можливості застосування позитивного досвіду США в процесі модернізації системи організації та діяльності митної служби України.

До митних органів Сполучених Штатів Америки належить Митно-прикордонна служба США (U.S. Customs and Border Protection) і Бюро з митних питань та охорони кордонів США. Митно-прикордонна служба США входить до структури Міністерства національної безпеки США й об'єднує функції низки агентств (інституцій), серед яких – митна служба, імміграційна служба, служба контролю здоров'я рослин і тварин, прикордонні війська тощо. Основною метою діяльності Митно-прикордонної служби є недопущення проникнення терористів і зброї на територію США. Служба також виконує завдання з недопущення ввезення на митну територію наркотичних засобів, контрабандних товарів, сільськогосподарських шкідників і затримання осіб, які перебувають у розшуку. Бюро з митних питань та охорони кордонів США є однією з найбільших і комплексних агенцій Департаменту національної безпеки США. До його пріоритетних завдань належать запобігання тероризму, регулювання та спрощення міжнародної торгівлі, стягування митних платежів, захист торговельного законодавства й економічних інтересів США (Hutsul, 2018: 114).

У рамках інтенсифікації модернізації процесів митного оформлення митні органи США виділяють такі завдання:

- прискорення процесів митного оформлення товарів і вдосконалення якості послуг за допомогою автоматизованих систем, електронного декларування й використання інших «безпаперових» систем;
- удосконалення процедури експертизи товарів і забезпечення висококваліфікованими кадрами Митно-прикордонної служби.

Отже, у США Митно-прикордонна служба – це центральний державний орган, який регулює процеси імпорту й експорту товарів на митній території США, головними його функціями є:

- нарахування обсягу мита й організація збору митних платежів у федеральний бюджет;
- здійснення функції митного контролю;
- митний нагляд за державними кордонами;
- контроль транспортних компаній, які здійснюють перевезення товарів;
- митний пасажирський контроль багажу, профілактика правопорушень на митниці, оперативне їх розслідування.

Важливою відмінною рисою американського досвіду є здійснення митних послуг в умовах високої технологічності митно-прикордонної служби на базі автоматизованої системи ACS (Automation Commercial System).

За допомогою ACS оформлюється близько 100% електронних митних декларацій на імпорتنі вантажі. Завдяки впровадженню автоматизованої системи ACS протягом 10 років в 4 рази виріс обсяг товарів, що оформлюються, без збільшення чисельності митної служби, при цьому 60% рішень на випуск товарів здійснено в автоматичному режимі на підставі виключно електронних копій документів без участі митних інспекторів.

У США є правове поле для електронного декларування товарів, тобто законодавчо вирішене питання про однакову відповідальність за декларування, у якому б вигляді його не організували, в електронному чи паперовому (за паперовими носіями оформлюється 1-2% товарів). Система митного оформлення товарів у США будується на принципах створення повного електронного опису товарів, тобто комп'ютеризації інформації про товар у процесі його транспортування від пункту завантаження за кордоном до пункту розвантаження й випуску на території США.

Однією з кращих технологічних розробок американських спеціалістів є система BRASS (Border Release Screening and Selectivity), яка дає змогу проводити митне оформлення й митний контроль імпортного відправлення протягом 5–10 секунд. Це одне з останніх досягнень американської митниці, яке винайшли спеціально для спрощення формальностей щодо великої кількості товарів. Основними критеріями для застосування таких технологій є такі:

– отримувач повинен бути готовий до провадження повного митного оформлення й митного контролю в умовах прикордонних пунктів пропуску, що підтверджується місцевою митницею та забезпечується технічно (підключений до системи BRASS);

– в учасника зовнішньоекономічної діяльності повинно бути не менше ніж 50 відправлень на рік;

– отримувач не повинен мати проблем з іншими державними органами, що здійснюють контроль, портовою владою та митними спеціалістами з імпорту й демонструвати надійність і дисциплінованість при транспортуванні товару в США;

– наявність повторюваності характеристик товарів, що ввозяться, особливо з питань походження товарів, їх кодування в зовнішньоекономічній діяльності, правильності заявленої митної вартості тощо.

Основним досягненням технології з використанням системи BRASS є застосування спеціального штрих-коду та прийняття оперативного рішення в пункті пропуску місцевими підрозділами митної служби США. Штрих-код формується, як правило, митним брокером і повторює основні характеристики відправлення (Boykova, 2017: 64–68).

Отже, значним досягненням у сфері сучасної організації митного сервісу й митного контролю в США є технологічні підстави надання послуг, які ґрунтуються на принципах електронного контролю інформації. Це може бути предметом детального дослідження спеціалістами української митної системи з метою вдосконалення сфери митного обслуговування в Україні з урахуванням національної специфіки. Світова практика свідчить, що спрощення надання митних послуг забезпечується шляхом широкого застосування сучасних телекомунікаційних комп'ютерних систем.

У США головним фактором прискорення митного оформлення й митного контролю є повна комп'ютеризація та інформатизація всього митного процесу, а також накопичення й використання митної історії минулих років для ідентифікації товарів та учасників зовнішньоекономічної діяльності, які створюють потенційну загрозу безпеці зовнішньоекономічної діяльності.

Проведений короткий огляд діяльності митної служби США показує, що вона має свою специфіку, яку необхідно більш детально досліджувати з метою запозичення позитивного досвіду й застосування його при здійсненні подальших реформ у сфері національної митної справи.

У Канаді функції правозастосування щодо виконання законодавства в галузі зовнішньоекономічної діяльності держави покладені на Агентство прикордонних служб Канади (CBSA) та Канадський міжнародний торговий трибунал (СІТ), який робить висновки про наявність чи загрозу заповідання шкоди вітчизняним виробникам.

Агентство прикордонних служб Канади – це федеральний правоохоронний орган, який забезпечує безпеку й процвітання Канади за допомогою ефективного прикордонного контролю, відповідає за охорону канадських кордонів, забезпечує міграційний і митний контроль, під час якого відстежуються та видворяються за межі країни нелегальні мігранти. Головний закон про створення CBSA поклав на нього функцію щодо виконання всього обсягу операцій прикордонного контролю, що забезпечує національну та громадську безпеку, а також сприяє легальному товарообігу. Також на CBSA покладені обов'язки щодо контролю якості продуктів; сприяння канадському бізнесу й торгівлі; захист внутрішнього ринку від шкідливого впливу демпінгу та субсидування товарів, що імпортуються; представництва інтересів Канади на різних міжнародних форумах і в міжнародних організаціях.

Особливістю митної служби Канади є практика використання собак-шукачів, яка почалася з 1978 року на Віндзорському митному посту. Сьогодні Канаді працює 69 кінологічних підрозділів, проте більшість країн світу визнають неспроможність і малу ефективність діяльності подібних підрозділів. Службові собаки дуже допомагають офіцерам у боротьбі з контрабандою, чим звільняють останніх від тривалих і виснажливих оглядів вантажів, багажу й транспортних засобів, що економить час учасників зовнішньоекономічної діяльності (Boykova, 2017: 59–61).

У Франції підпорядкована Міністерству державних рахунків Генеральна дирекція митниць і непрямих податків (Direction generale des douanes et droits indirects, далі – DGDDI) виконує три основні завдання: боротьба з шахрайством, підтримка економічної діяльності та сприяння оподаткуванню. Місія протидії шахрайству й міжнародному обігу заборонених предметів DGDDI підтримує захист території і громадян, національних і загальноєвропейських економічних і фінансових інтересів (протидія незаконному обігу наркотиків, контрафактної продукції, тютюнових виробів, зброї, боротьба з тероризмом і фінансуванням злочинної діяльності, боротьба з екологічними загрозами; безпека здоров'я і захист прав споживачів, природної та культурної спадщини). Економічна місія DGDDI підтримує національну економіку та французькі компанії. На підставі правил, установлених для міжнародної торгівлі, вона контролює торгові потоки за трьома напрямками: швидкість; безпека; якість за допомогою процедур, адаптованих до потреб бізнесу. Фіскальна місія DGDDI забезпечує щороку близько 13% суми державних доходів і робить свій внесок, як і її європейські колеги, у фінансування бюджету ЄС (Savarets, 2017: 8).

Висновки. Отже, розглянувши досвід США, Сінгапуру, Швеції, Канади та Франції, можемо виділити загальні для цих країн аспекти проведення реформ систем управління митними послугами:

- запровадження принципу «єдиного вікна»;
- автоматизація митного оформлення;
- використання систем управління ризиками;
- запровадження мобільного екстериторіального принципу митного оформлення;
- захист національного виробника та національних економічних інтересів;
- участь міжнародних структур у процесі реформ.

Отже, шляхи підвищення ефективності правового регулювання митних режимів в Україні повинні, по-перше, ґрунтуватися на загальновизначених міжнародних правилах, що регламентують зовнішньоекономічні відносини; по-друге, урахувати провідний зарубіжний досвід у цій сфері; по-третє, відповіда-

ти усталеній практиці національного законодавства; нарешті, будуватися на принципах спрощення та прозорості самої регламентації як митних режимів, так і загалом усієї митної справи.

Аналіз зарубіжного досвіду регулювання схем митного оформлення й митного контролю товарів і транспортних засобів показує, що якість митних послуг вища там, де широко застосовуються передові автоматизовані технології. Перехід до технологій електронного декларування здійснюється в усіх розвинутих країнах світу. Автоматизація процедур митного оформлення й митного контролю дає змогу:

- організувати взаємодію митного брокера під час подання декларації й отримання рішення митних органів та організацій, що здійснюють контроль, через комп'ютерну систему;
- істотно зменшити обсяг роботи співробітників митних органів з паперовими документами й скоротити час оформлення.

Отже, упровадження нових прогресивних технологій у сфері митного управління, оптимізація митних процедур, розширення практики інформування й консультування учасників зовнішньоекономічної діяльності, а також розвиток митної інфраструктури та її технічної оснащеності впливають на формування сприятливих умов зовнішньоекономічної діяльності, підвищення якості надання митних послуг юридичним і фізичним особам, зменшення адміністративних перешкод, зростання добробуту населення й темпів економічного розвитку.

Перспективність подальшого наукового дослідження цієї тематики зумовлена постійними змінами в зарубіжних правових системах, продовженням процесів глобалізації та євроінтеграції, а також необхідністю формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до національного митного законодавства з урахуванням найкращого позитивного досвіду зарубіжних країн і міжнародних стандартів у сфері правового регулювання митних режимів.

Список використаних джерел:

1. Бойкова М.В. Зарубежный опыт таможенного администрирования : монография / под общ. ред. В.В. Макрусева. Москва : РИО Российской таможенной академии, 2017. 130 с.
2. Гуцул І.А. Митна політика зарубіжних країн : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 198 с.
3. Кормич Б.А. Митні режими як інститут митного права. *Митна справа*. 2013. № 6. С. 86–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_6_13 (дата звернення: 19.10.2020).
4. Мельник М.В. Інститут митних режимів в митному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2016. 251 с.
5. Митний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, 46–47, 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 19.10.2020).
6. Митна політика. *Міністерство фінансів України : веб-сайт*. URL: <https://mof.gov.ua/uk/customs-policy> (дата звернення: 19.10.2020).
7. Міщенко І.В. Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2. С. 73–77.
8. Саварець А. Український та зарубіжний досвід побудови митних органів : рекомендації для сучасної України. Консультативна робота. Київ, 2017. 22 с.
9. Таможенная политика и таможенные службы зарубежных стран : информационно-справочное пособие / под общ. ред. Т.Ф. Цеханович, Н.Г. Кудряшова. Минск : БГУ, 2012. 137 с.
10. Ченцов В.В. Митна служба в системі державного управління в зарубіжних країнах: компаративний аналіз. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1 (29). С. 333–339.

References:

1. Boykova M.V. (2017) Zarubezhnyy opyt tamozhennogo administrirovaniya [Foreign experience of customs administration]: monografiya; pod obshch. red. V.V. Makruseva. M.: RIO Rossiyskoy tamozhennoy akademii. 130 p. [in Russian].
2. Hutsul I.A. (2018) Mytna polityka zarubizhnykh krain [Customs policy of foreign countries]: navch. posib. Ternopil: TNEU. 198 p. [in Ukrainian].
3. Kormych B.A. (2013) Mytni rezhymy yak instytut mytnoho prava [Customs regimes as an institution of customs law]. *Mytna sprava*. № 6. P. 86–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_6_13 [in Ukrainian].
4. Melnyk M.V. (2016) Instytut mytnykh rezhymiv v mytnomu pravi Ukrainy [Institute of Customs Regimes in the Customs Law of Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.07 «administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo». Kyiv. 251 p. [in Ukrainian].
5. Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, st. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (data zvernennya: 19.10.2020) [in Ukrainian].
6. Mytna polityka. Ministerstvo finansiv Ukrayiny: veb-sayt [Ministry of Finance of Ukraine: website]. URL: <https://mof.gov.ua/uk/customs-policy> (data zvernennya: 19.10.2020) [in Ukrainian].
7. Mishchenko I.V. (2012) Novely instytutu mytnoho rezhymu v konteksti reformuvannya mytnoho zakonodavstva [Novelties of the institute of the customs regime in the context of reforming the customs legislation]. *Administratyvne pravo i protses*. № 2. P.73–77 [in Ukrainian].
8. Savarets A. (2017) Ukrainyskyi ta zarubizhnyi dosvid pobudovy mytnykh orhaniv: rekomendatsii dlia suchasnoi Ukrainy [Ukrainian and foreign experience in building customs authorities: recommendations for modern Ukraine]. Konsultatyvna robota. Kyiv. 22 p. [in Ukrainian].
9. Tamozhennaya politika i tamozhennyye sluzhby zarubezhnykh stran (2012) [Customs policy and customs services of foreign countries]: informatsionno-spravochnoye posobiye; pod obshch. red. T. F. Tsekhanovich, N. G. Kudryashova. Mn.: BGU. 137 p. [in Russian].
10. Chentsov V.V. (2009) Mytna sluzhba v systemi derzhavnogo upravlinnia v zarubizhnykh krainakh: komparatyvnyi analiz. *Universytetski naukovy zapysky*. № 1 (29). P. 333–339 [in Ukrainian].